

Vergaderjaar 2005–2006

30 376

Samenvoeging van de gemeenten Medemblik, Noorder-Koggenland en Wognum

Nr. 3

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt (artikel 25a, vierde lid, onderdeel b, van de Wet op de Raad van State).

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Inleiding

Dit voorstel betreft de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Medemblik, Wognum en Noorder-Koggenland tot de nieuwe gemeente Medemblik. Het voorstel is gebaseerd op het herindelingsadvies, dat door de raden van de drie gemeenten is vastgesteld door het nemen van gelijk-luidende raadsbesluiten. Het herindelingsadvies van de betreffende gemeenten is voorzien van een positieve zienswijze van gedeputeerde staten van Noord-Holland. Op 26 september 2005 hebben gedeputeerde staten mij het herindelingsadvies aangeboden. Met onderhavig voorstel wordt het herindelingsadvies van de drie gemeenten gevolgd. Het herindelingsadvies is als bijlage bij de memorie van toelichting van dit wetsvoorstel gevoegd.

2. Totstandkoming van het herindelingsadvies en voorgeschiedenis

De discussie over de bestuurlijke indeling van de regio West-Friesland, waar de gemeenten Medemblik, Wognum en Noorder-Koggenland deel van uitmaken, heeft een lange voorgeschiedenis. Vanaf 1995 is in deze regio een discussie gaande om te komen tot een efficiëntere en effectievere verdeling van gemeentelijke taken door middel van hetzij meer samenwerking, hetzij schaalvergroting (herindeling). Die discussie heeft ertoe geleid dat uiteindelijk overeenstemming is ontstaan tussen alle betrokken gemeenten dat verdere samenwerking, dan wel gemeentelijke herindeling, noodzakelijk is. West-Friesland is één van de gebieden waarover de in oktober 1999 door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ingestelde stuurgroep Krachtige gemeenten heeft geadviseerd. De stuurgroep heeft aan de provincie de aanbeveling gedaan om voortvarend het voortouw te nemen in een herindelingsprocedure voor deze regio. Het toenmalige kabinet heeft deze aanbeveling van de stuurgroep overgenomen en vroeg het provinciebestuur eind 2000 de uitvoering daarvan ter hand te nemen. Gedeputeerde staten van Noord-Holland hebben vervolgens een procedure gestart op basis van de Wet algemene regels herindeling. In december 2001 hebben zij een herindelingsontwerp vastgesteld voor de samenvoeging van de 13 gemeenten in de regio West-Friesland tot vijf nieuwe gemeenten.

Tijdens de inspraakperiode bleek echter uit de reacties van de betrokken gemeenten dat er geen enkele herindelingsvariant denkbaar was die de steun zou kunnen krijgen van alle betrokken gemeenten en het provinciebestuur. In oktober 2002 hebben gedeputeerde staten de herindelingsprocedure beëindigd.

Recent zijn diverse gemeenten opnieuw met elkaar in overleg getreden over herindeling. Dat heeft inmiddels geleid tot de fusie van de gemeenten Drechteland en Venhuizen (Stb. 2005, 335) die per 1 januari 2006 effectief wordt en het fusievoorstel van de gemeenten Obdam en Westerkoggenland waarvoor eveneens een wetsvoorstel is ingediend.

Ook de gemeentebesturen van Medemblik, Wognum en Noorder-Koggenland hebben het initiatief genomen om te fuseren, dat heeft geleid tot eerder genoemde gelijkkluidende raadsbesluiten. Het herindelingsadvies strekt ertoe de gemeenten Medemblik, Wognum en Noorder-Koggenland integraal samen te voegen tot de nieuwe gemeente Medemblik. De omliggende gemeenten in de regio hebben geen bezwaren geuit naar aanleiding van deze voorgenomen samenvoeging. Medemblik heeft tevens bij gedeputeerde staten een verzoek ingediend tot grenscorrectie. De grenscorrectie ziet toe op een correctie van de grens met de gemeente Wieringermeer en wel om het mogelijk te maken dat de stedelijke kern Medemblik zich ruimtelijk en economisch evenwichtig kan ontwikkelen. In het Arhi-besluit van de gemeentebesturen van Medemblik, Wognum en Noorder-Koggenland is aangegeven dat zij de noodzaak onderschrijven om de kern Medemblik ruimtelijk en economisch ook in de toekomst evenwichtig te ontwikkelen. Het provinciebestuur heeft in zijn zienswijze op het herindelingsadvies aangekondigd zich hierover te buigen nadat de wetgever zich heeft uitgesproken over onderhavig fusievoorstel.

3. Inhoud van het voorstel

Het voorstel betreft een integrale samenvoeging van de gemeente Medemblik (8 046 inwoners), de gemeente Wognum (8 130 inwoners) en de gemeente Noorder-Koggenland (10 530 inwoners) tot de nieuwe gemeente Medemblik (26 706 inwoners).

Als werknaam van de nieuwe gemeente wordt op verzoek van de betrokken gemeenten voorgesteld: Medemblik. Hierbij kan worden aangekend dat een gemeenteraad op grond van artikel 158 van de Gemeentewet de bevoegdheid heeft de naam van de gemeente te wijzigen.

Bij voorstellen voor gemeentelijke herindeling staat voor het kabinet voorop, dat deze hun basis vinden in een voorstel van de betrokken gemeenten zelf, of van de provincie. Evenzeer van belang is dat met een herindeling goede voorwaarden worden geschapen voor het wegnemen dan wel oplossen van bestuurlijke belemmeringen en voor de vorming van nieuwe, sterke gemeenten die berekend moeten zijn op hun huidige en toekomstige taken.

Het voorstel leidt tot een bestuurskrachtige nieuwe gemeente, die de opgaven voor het gebied en haar inwoners voor een lange periode goed zal kunnen behartigen. De structuur van het gebied getuigt van een stevige interne samenhang van de nieuwe gemeente. De positieve stellingname van de drie gemeenteraden en van gedeputeerde staten wijzen op een aanmerkelijk draagvlak voor het voorstel. Gedurende de periode van terinzagelegging van het herindelingsontwerp is in Wognum en Medemblik geen reactie ontvangen. In Noorder-Koggenland hebben 2 inwoners kritisch gereageerd op het fusievoorstel.

Uit de inspraak en voorlichtingsbijeenkomsten is naar voren gekomen dat de bevolking waarde hecht aan een financieel gezonde gemeente met een goed meerjarenperspectief. Het herindelingsadvies voorziet hier in.

In de zienswijze van 20 september 2005 onderschrijven gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland de wenselijkheid van een versterking van de bestuurskracht zoals de fusiepartners bepleiten. De argumenten van bestuurskracht omvatten onder meer de versterking van de positie met het oog op bestuurlijke, economische en maatschappelijke ontwikkelingen in de nabije toekomst. In de huidige situatie worden de afzonderlijke gemeenten Wognum, Medemblik en Noorder-Koggenland bij de realisatie van hun ambities gehinderd door een beperkte bestuurskracht, die door de gemeenten inherent wordt geacht aan de huidige omvang. De fusie maakt het beter mogelijk om op tal van beleidsterreinen (nieuw) beleid te ontwikkelen. Door een fusie wordt het mogelijk om adequaat in te spelen op ontwikkelingen en tendensen van de huidige maatschappelijke ontwikkeling.

De onderhavige samenvoeging past goed binnen de regionale ontwikkelingen in West-Friesland. Hiervoor is al verwezen naar de fusie van de gemeenten Venhuizen en Drechterland en het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Obdam en Wester-Koggenland. Door de fusiepartners is bij de aangrenzende gemeenten Opmeer en Wervershoof geïnformeerd of zij zich willen aansluiten bij de fusie. Beide gemeenten hebben aangegeven hier niet voor te voelen.

4. Financiële aspecten

Bij de voorbereiding van het herindelingsadvies hebben gedeputeerde staten aandacht besteed aan de financiële gevolgen van het voorstel voor de nieuwe gemeente. Op basis van het onderzoek van de begrotingen 2005, dat door de gemeenten zelf is uitgevoerd, is de provincie tot het oordeel gekomen dat de financiële positie van Medemblik, Noorder-Koggenland en Wognum redelijk is. Onder de voorwaarde dat de gemeenten de nodige maatregelen treffen om de meerjarige begrotingen ook in evenwicht te houden concludeert de provincie dat de nieuwe gemeente levensvatbaarheid heeft. Op grond van de verstrekte gegevens deel ik deze conclusie van de provincie Noord-Holland.

De algemene uitkering aan de nieuwe gemeente zal volgens de meest recente inzichten circa € 0,7 miljoen lager zijn dan de som van de algemene uitkeringen, die de samenstellende gemeenten in 2007 zonder samenvoeging zouden ontvangen. Dit bedrag is het resultaat van het saldo van negatieve effecten bij de maatstaven «vast bedrag voor iedere gemeente» en de «schaalfactoren sociale dienst» en een positief effecten bij de maatstaven lokaal- en regionaalklantenpotentieel. Een deel van deze structurele verlaging kan worden opgevangen door de te verwachten vermindering van de bestuurskosten (minder raadsleden, burgemeesters en wethouders, secretarissen). Voor het overige zal de nieuwe gemeente dit nadeel kunnen afdekken door het realiseren van synergievoordelen.

De nieuwe gemeente zal bij herindeling per 1 januari 2007 een uitkering ontvangen op grond van de maatstaf herindeling van circa € 5,5 miljoen. Dit bedrag wordt gespreid over de eerste vier jaren na de herindeling betaald, waarbij in het eerste jaar 40% en in de drie volgende jaren telkens 20% tot betaling komt.

5. Inwerkingtreding en tussentijdse verkiezingen

De voorgenomen samenvoeging zal naar het streven van het kabinet per 1 januari 2007 effectief kunnen worden. Deze datum sluit aan bij de streefdatum van de provincie en de betrokken gemeenten. Onderhavig wetsvoorstel zal uiterlijk begin september 2006 in werking moeten treden om voor de voorbereiding van de herindelingsverkiezingen voldoende tijd te hebben.

De eerstvolgende reguliere gemeenteraadsverkiezingen vinden plaats in maart 2006. Voor de samen te voegen gemeenten is het ongewenst dat deze doorgang vinden, om vervolgens na ongeveer een half jaar weer verkiezingen te hebben. In het voorstel van wet tot verlenging van de zittingsduur van de raden van de gemeenten Medemblik, Wognum en Noorder-Koggenland in verband met de samenvoeging van deze gemeenten, dat tegelijkertijd met dit wetsvoorstel aan de Tweede Kamer wordt aangeboden, wordt dan ook voorgesteld de zittingsduur van de betrokken raden te verlengen tot 1 januari 2007. Bij tijdige aanvaarding van het betreffende voorstel van wet kan in 2006 worden volstaan met bovengenoemde herindelingsverkiezing.

Bijlage: herindelingsadvies gemeenten Medemblik, Wognum en Noorder-Koggenland¹

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.